Suomen Hammaslääkäriliitto
Finlands Tandläkarförbund

KIRJALLINEN LAUSUNTO

13.12.2021

Eduskunta/Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 230/2021
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen Hammaslääkäriliiton kirjallinen lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Hammaslääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa:

Hammaslääkäriliitto pitää covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiiden asiakkaiden ja potilaiden suojelua taudilta hyvin tärkeänä ja tästä näkökulmasta tartuntatautilain väliaikainen muutos on kannatettava. Liiton käsityksen mukaan hammaslääkärien ja muiden suun terveydenhuollossa työskentelevien ammattiryhmien rokotuskattavuus on jo korkea. Työnantajan tulee kuitenkin kaikin keinoin edistää rokotteiden ottamista ja huolehtia siitä, että saatavilla on riittävästi tietoa rokotteiden turvallisuudesta ja tehosta. Hammaslääkäriliitto pitää tärkeänä, että esityksessä on huomioitu erityisenä syynä poikkeamiselle se, että työntekijällä itsellään on terveydellinen syy olla ottamatta rokotetta. Testin ja todistuksen tulee olla työntekijälle maksuttomia. Sekä rokotteen ottaminen että vaadittava testaus tulee voida järjestää työntekijän työajalla.

Eduskuntakäsittelyssä huomioitaneen se, että pykälätekstissä ja perusteluissa on todettu eri tuntimäärä sille, kuinka monta tuntia ennen työvuoroon saapumista vaadittava testi saa olla tehty. Lakiesitys ja sen perustelut jättävät myös epäselväksi sen, mikä on riittävä ja luotettava selvitys covid-19-tautia vastaan saadusta suojasta. Tätäkin olisi hyvä täsmentää eduskuntakäsittelyn aikana.

Esitetyn pykälän soveltamisala on laaja kattaen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa kaikki tehtävät, joihin liittyy lähikontaktin aiheuttama tartuntariski covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiille asiakkaille tai potilaille, mitä Hammaslääkäriliitto pitää tärkeänä. Liitto kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että esityksen perusteluiden mukaan soveltamisala näyttää olevan laajempi kuin pykälässä: *”Suoja covid-19-tautia vastaan olisi kuitenkin perusteltua olla myös sellaisissa tehtävissä toimivilla, jotka eivät ole suorassa lähikontaktissa asiakkaaseen tai potilaaseen, mutta jotka voisivat levittää tartuntaa edelleen sellaiseen henkilöstöön, joka työskentelisi tehtävissä, joihin sisältyisi lähikontaktin aiheuttama tartuntariski covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiille asiakkaille ja potilaille.”* Liitto katsoo, että soveltamisalan tulisi ilmetä selkeästi pykälätekstistä. Näin laaja soveltamisala kaventaisi olennaisesti mahdollisuuksia tarjota muuta työtä. Esimerkiksi pienissä suun terveydenhuollon yksiköissä muun työn tarjoaminen voisi jäädä tyhjäksi kirjaimeksi. Tällaisen

Suomen Hammaslääkäriliitto
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
Puh. (09) 622 0250
www.hammaslaakariliitto.fi
toimisto@hammaslaakariliitto.fi

Finlands Tandläkarförbund
Malmgatan 30, 00100 Helsingfors
Tel. (09) 622 0250
www.hammaslaakariliitto.fi
toimisto@hammaslaakariliitto.fi

tartuntamahdollisuutta koskevan kytköksen arvioiminen on haasteellista ja omiaan aiheuttamaan oikeudellisia epäselvyyksiä.

Esityksen soveltamisala koskee työsuhteista ja virkasuhteisia, mutta tämä ei täysin poista palvelussuhdelajien eroista johtuvia oikeudellisia epäselvyyksiä. Virkamiesten ja erityisesti viranhaltijoiden kohdalla muun työn tarjoamisvelvollisuuden käsite on haastava. Viranhaltija on velvollinen tekemään virkaansa ja viranhoitomääräykseen kuuluvia tehtäviä eikä niistä voida sopimalla poiketa. Virkamiehillä sopiminen on jossain määrin mahdollista.

Perustelujen mukaan *"sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajalla olisi ehdotetun 1 momentin perusteella velvollisuus varmistua myös siitä, että kyseisissä palveluissa sellaisissa tehtävissä, joihin liittyisi lähikontaktin aiheuttama tartuntariski covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiille asiakkaille tai potilaille, ei myöskään voisi ilman erityistä syytä toimia sellaiset itsenäiset ammatinharjoittajat tai ostopalveluna hankitut muut palvelujen tuottajat ja niiden henkilöstö, joilla ei olisi säännöksessä tarkoitettua suojaa covid-19-tautia vastaan. Itsenäiset palvelutuottajat eivät kuulu yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain soveltamispiiriin, mutta palvelujen tuottaja tai järjestäjä voi sopimusoikeudellisesti edellyttää itsenäiseltä ammatinharjoittajalta riittävää suojaa covid-19-tautia vastaan."* Hammaslääkäriliiton käsityksen mukaan tällaisia sopimusehtoja ei ole yleisesti käytetty. Tarvittaisiin selkeä ratkaisu siihen, miten tulee toimia, jos osapuolilla ei ole halua sopia asiasta. Suuri osa yksityisellä sektorilla toimivista hammaslääkäreistä toimii itsenäisinä ammatinharjoittajina vuokrasopimuksen perusteella siten, että he pitävät omaa vastaanottoaan hammaslääkäripalveluita tuottavan ketjun tiloissa. Vuokrassa maksetaan vastiketta hoitoyksikön käyttöoikeudesta ja ketjun tuottamista oheispalveluista. Tässä tilanteessa he eivät tuota ostopalveluita alihankkijatyyppisessä roolissa. Huomioon olisi otettava myös palveluntuottajien vuokralaisina toimivat osakeyhtiöt. Hammaslääkäriliitto katsoo, että mikäli 48 a §:n mukaisen velvollisuuden halutaan kattavan myös ammatinharjoittajat, tulee heitä koskevaa säätelyä eduskuntakäsitellyssä selkeyttää ja samalla on myös selvästi säädettävä siitä, että heille olisi tarjottava mahdollisia muita tehtäviä. Samalla olisi huomioitava mahdollinen omaisuuden suojaan puuttuminen puututtaessa voimassa oleviin sopimussuhteisiin. Myös oikeudesta käsitellä ammatinharjoittajaa koskevia tietoja riittävän covid-19-suojan varmistamiseksi on säädettävä selkeästi.

Ehdotetun säännöksen 3 momentin mukaan työnantajan on tarjottava muuta työsopimuksen mukaista työtä tai muuta sopivaa työtä työntekijälle, joka ei täytä 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Jos tällaista työtä ei ole tarjolla tai työntekijä ei suostu sitä vastaanottamaan, työnantajalla ei olisi ehdotuksen mukaan palkanmaksuvelvollisuutta työnteon estymisen ajalta, jollei toisin ole sovittu. Hammaslääkäriliitto katsoo, että työoikeudelliset seuraamukset ja ansioturva on sovittava yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Suomen Hammaslääkäriliitto
Finlands Tandläkarförbund

Hammaslääkäriliitto pitää tärkeänä, että rokotteiden saatavuus yleisesti ja myös tämän lakimuutoksen edellyttämiin rokotuksiin turvataan. Lisäksi liitto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen mukainen 30 päivän siirtymäaika on haasteellinen niille, jotka vasta nyt ottavat ensimmäisen rokotteen.

Hammaslääkäriliiton näkemyksen mukaan lain hyväksymisen jälkeen työpaikoille tarvitaan tarkempaa ohjeistusta, jotta lakia osataan soveltaa oikein.

Henna Virtomaa

toiminnanjohtaja

Suomen Hammaslääkäriliitto ry